

Stichting Pensioenfonds Atradius Nederland Algemene Vergadering van Deelnemers 2018

Amsterdam, 13 juni 2018

Algemene vergadering van deelnemers 2018

- Introductie – **Fons van der Hall**
- Ontwikkelingen rondom SPAN in het afgelopen jaar – **Fons van der Hall**
 - **Financieel beleid:**
 - Ontwikkeling dekkingsgraad SPAN
 - Herstelplan
 - Haalbaarheidstoets
 - **Toeslagbeleid**
 - **Premiebeleid**
 - **Risicomanagementbeleid**
 - **Governance**
 - **Communicatiebeleid**
 - **Aanbevelingen Visitatie Commissie 2017**
- Ontwikkelingen en performance van de beleggingen – **Eva Wüstefeld (BNP Paribas AM)**
 - **Terugblik 2017**
 - **Vooruitblik 2018**
- Vooruitblik 2018 – **Fons van der Hall**

Financieel Beleid

Dekkingsgraad: het vermogen van SPAN gedeeld door de contante waarde van alle toekomstige pensioenverplichtingen. Als de dekkingsgraad 110% is, heeft SPAN €1,10 in kas voor elke €1,00 pensioen die SPAN in de toekomst zal moeten uitkeren.

Dekkingsgraad per 31 december 2017: **113,8%**

Beleidsdekkingsgraad: 12-maands gemiddelde van de dekkingsgraad.

Beleidsdekkingsgraad per 31 december 2017: **110,6%**

Per 31 december 2017 heeft SPAN een reserve-tekort en de werkgever is hierover geïnformeerd.

Dekkingsgraad per 31 mei 2018: **114,1%**

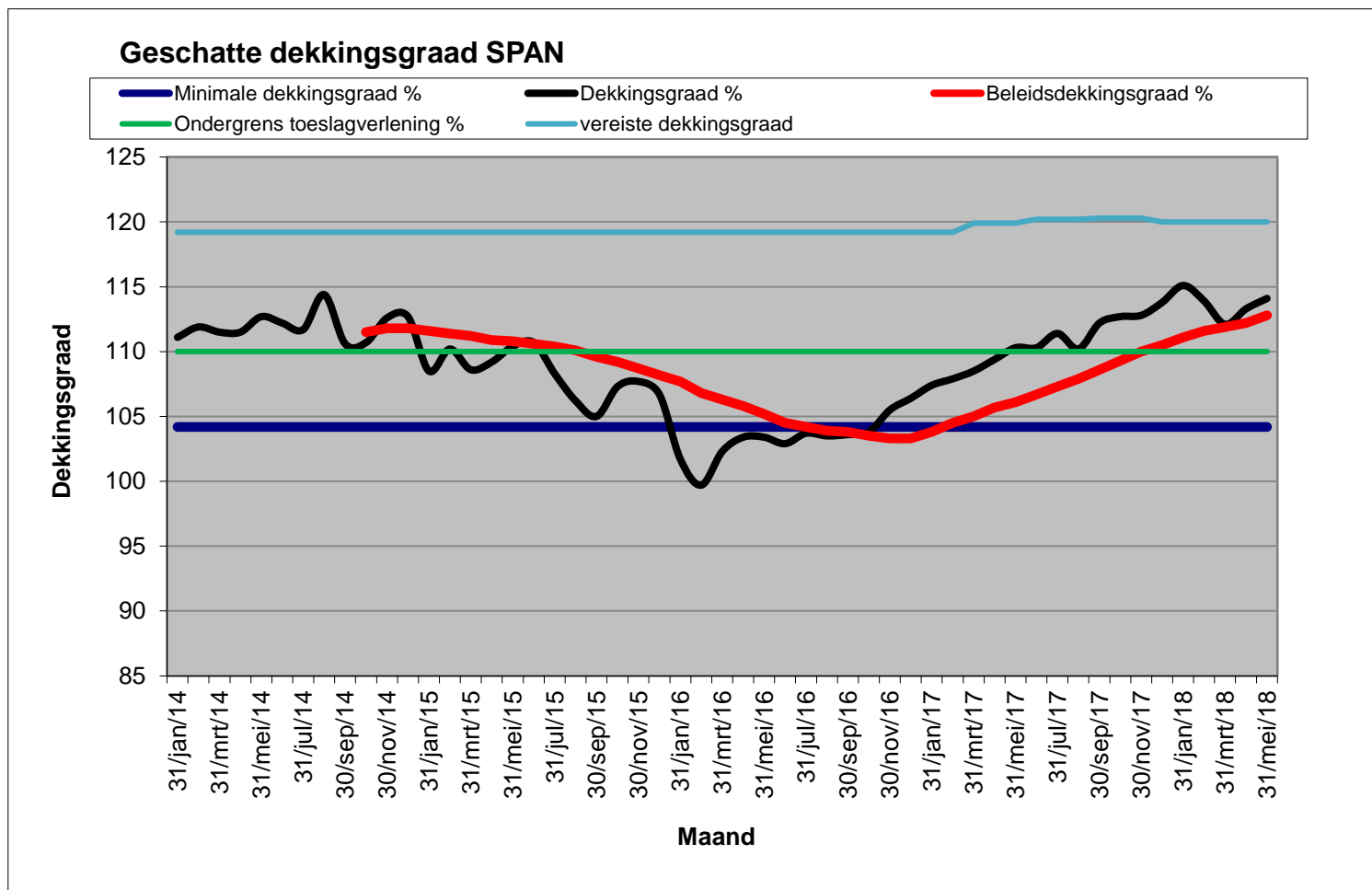
Vermogen: € 339.393.000,- (DG monitor)

Beleidsdekkingsgraad per 31 mei 2018: **112,8%**

Verplichting: € 297.425.000,- (DG monitor)

Financieel Beleid

Ontwikkeling (beleids-)dekkingsgraad

Financieel beleid

Herstelplan 2018

Jaar	DG primo	Δ dekkingsgraad (oorzaken voor mutaties van de dekkingsgraad)						Feitelijke DG ultimo	BeleidsDG ultimo	Vereist vermogen (strategisch)	Parameters				
		Premie M1	Uitkering M2	Indexatie M3	RTS M4	Rendement M5	Overig M6				Premie	Indexatie actieven	Indexatie inactieven	Korting	Meetkundig beleggingsrendement
		Δ%-punt	Δ%-punt	Δ%-punt	Δ%-punt	Δ%-punt	Δ%-punt				%	%	%		%
2017	106,4%	0,3%	0,2%	0,0%	1,4%	4,8%	0,5%	113,6%	110,5%	120,0%					
2018	113,6%	0,2%	0,4%	-0,1%	0,0%	2,3%	0,0%	116,4%	115,0%	120,0%	34,7%	0,09%	0,08%	0,0%	1,76%
2019	116,4%	0,2%	0,5%	-0,9%	0,0%	2,3%	-0,1%	118,4%	117,1%	120,0%	34,7%	0,82%	0,72%	0,0%	1,97%
2020	118,4%	0,1%	0,5%	-1,2%	0,0%	2,4%	0,0%	120,2%	118,8%	120,0%	34,8%	1,13%	1,00%	0,0%	2,30%
2021	120,2%	0,1%	0,6%	-1,5%	0,0%	2,4%	-0,1%	121,7%	120,3%	120,0%	34,9%	1,39%	1,24%	0,0%	2,64%
2022	121,7%	0,1%	0,7%	-1,8%	0,0%	2,4%	-0,1%	123,0%	121,6%	120,0%	35,2%	1,60%	1,42%	0,0%	2,87%
2023	123,0%	0,0%	0,7%	-2,0%	0,0%	2,5%	-0,1%	124,1%	122,7%	120,0%	35,4%	1,78%	1,58%	0,0%	3,17%
2024	124,1%	0,0%	0,8%	-2,2%	0,0%	2,5%	-0,1%	125,1%	123,6%	120,0%	35,7%	1,92%	1,71%	0,0%	3,31%
2025	125,1%	0,0%	0,8%	-2,4%	0,0%	2,5%	0,0%	126,0%	124,5%	120,0%	36,0%	2,04%	1,82%	0,0%	3,50%
2026	126,0%	0,0%	0,9%	-2,5%	0,0%	2,5%	-0,1%	126,8%	125,3%	120,0%	36,8%	2,14%	1,91%	0,0%	3,69%
2027	126,8%	0,0%	1,0%	-2,6%	0,0%	2,5%	-0,2%	127,5%	126,0%	120,0%	37,1%	2,23%	1,98%	0,0%	4,02%

- M1: in de premie zit standaard een opslag VEV (120,0%). Zolang de actuele dekkingsgraad lager is dan 120,0% is er als het ware een extra herstel in de premie. Dit convergeert naar 0 naarmate de actuele dekkingsgraad stijgt richting 120,0%
- M2: het uitkeren van pensioen aan gepensioneerden zorgt voor een vrijval in de voorziening (indien d.g. > 100%)
- M3: verbetering van dekkingsgraad, zorgt voor verbetering van de toeslagverlening (ten koste van de dekkingsgraad, door verhoging van de verplichting)
- M5: rendementscurve rekening houdend met duur 10 jaar waarbij het gemiddeld meetkundig beleggingsrendement 2,92% (2017 : 2,65%) bedraagt
- M6: correlatie effecten M1t/m M5

Financieel beleid

Haalbaarheidstoets

In de jaarlijkse toets staat het zogenaamde **pensioenresultaat** centraal. Het pensioenresultaat is een maat voor het koopkrachtbehoud van het opgebouwde en nog op te bouwen pensioen. Hierbij wordt naar een **prognosetermijn** gekeken van **60 jaar**. Hiermee wordt jaarlijks gemonitord in hoeverre het verwachte pensioenresultaat nog steeds aansluit bij de door SPAN gewekte verwachtingen over het pensioenresultaat.

Uit de haalbaarheidstoets 2018 blijkt:

- dat het verwachte pensioenresultaat op fondsniveau in voldoende mate aansluit bij de door SPAN gewekte verwachtingen over het pensioenresultaat, rekening houdend met de gekozen ondergrens;
- dat het pensioenresultaat op fondsniveau in het slechtweerscenario niet teveel afwijkt van het verwachte pensioenresultaat op fondsniveau.

Financieel beleid

Haalbaarheidstoets 2018

	Risicohouding (lange termijn)	2017	2018	
Toetsing – Pensioenresultaat	Grens	Resultaat	Resultaat	Voldaan?
<u>Vanuit feitelijke financiële positie</u>				
Mediaan	80%	99%	102%	Ja
5 ^e percentiel - slechtweerscenario		79%	81%	
Relatieve afwijking t.o.v. mediaan	30%	21%	20%	Ja

De uitkomsten van de jaarlijkse haalbaarheidstoets per 2018 voldoen aan de vastgestelde ondergrenzen:

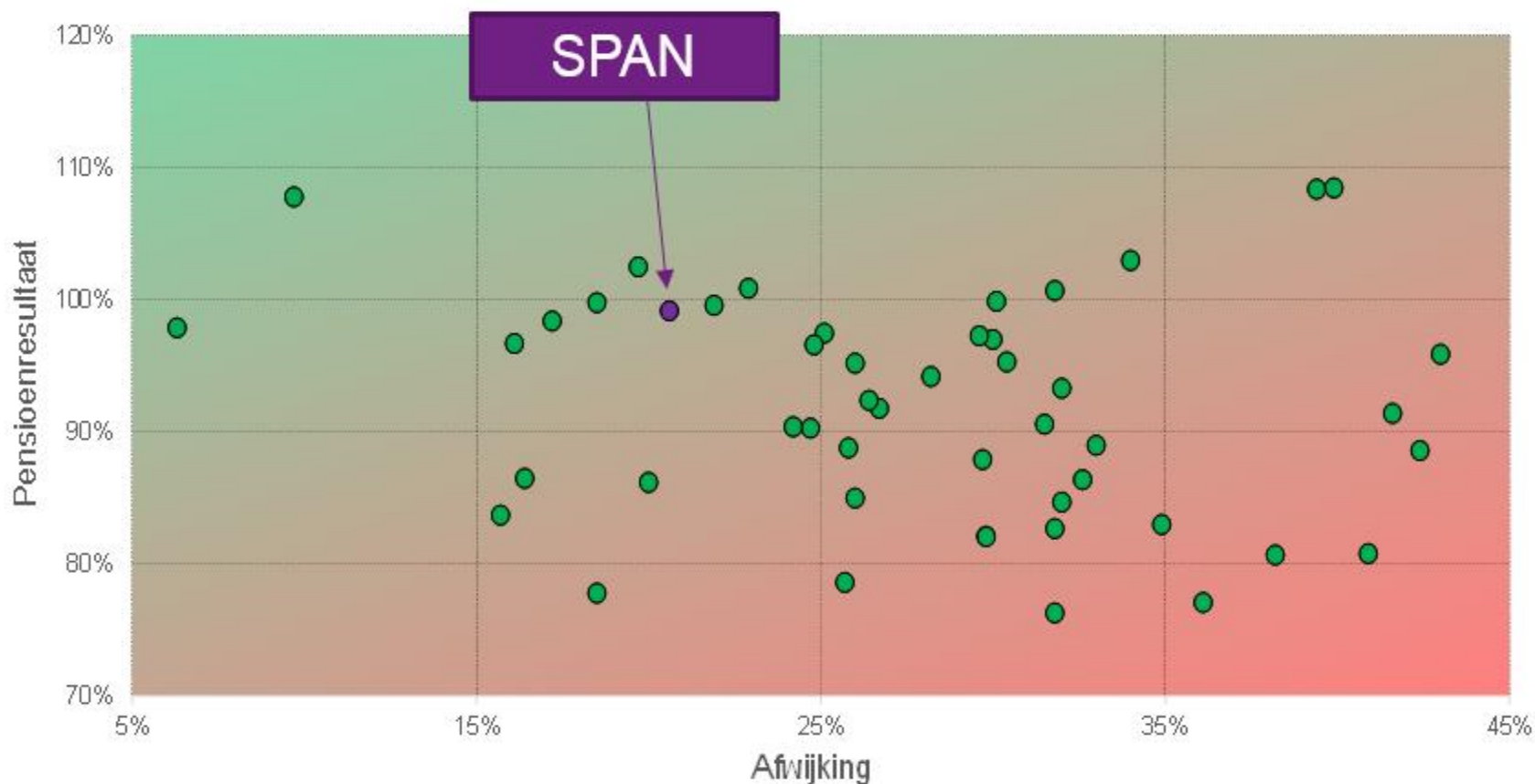
- Het verwachte pensioenresultaat is hoger dan de vastgestelde ondergrens van 80%.
- De relatieve afwijking ten opzichte van de mediaan bevindt zich binnen de vastgestelde ondergrens van 30%.

De uitkomsten zijn ten opzichte van vorig jaar licht verbeterd.

Financieel beleid

Haalbaarheidstoets - benchmark met andere pensioenfondsen (o.b.v. 2017 uitkomsten)

Ten opzichte van andere pensioenfondsen was het verwachte pensioenresultaat in de haalbaarheidstoets voor SPAN relatief hoog en de afwijking relatief laag.

Toeslagbeleid

Sinds het **nieuwe FTK** per 1-1-2015 is de kans op toeslagverlening bij pensioenfondsen afgenomen doordat de beleidsdekkingsgraad per 31 december van het voorgaande jaar **tenminste 110%** (voorheen 105%) moet zijn voor (gedeeltelijke) toeslagverlening.

Daarnaast moet bij elke toeslagverlening worden getoetst of dezelfde mate van toeslagverlening ook in de toekomst gefinancierd kan worden. De verwachting voor toeslagverlening is:

- Beleidsdekkingsgraad tussen 110% - 130% => gedeeltelijke toeslagverlening
- Beleidsdekkingsgraad hoger dan 130% => volledige toeslagverlening

Beleid toeslagverlening

- 1.) vaststellen:
 - Beleidsdekkingsgraad (BDG) per 31-12-2017
 - Totale Verplichtingen per 31-12-2017
- 2.) vaststellen beschikbare toeslagruimte => $(BDG - 110\%) * \text{Totale Verplichting}$
- 3.) vaststellen hoogte toekomstbestendige toeslag door de actuaris
- 4.) besluit door het bestuur met in achtneming van de actuele omstandigheden

Ad 1.) Beleidsdekkingsgraad per 31-12-2017: 110,6% > 110%

Ad 4.) Besluit toeslagverlening per 1-1-2018 (over 2017):

- Per 1-1-2018 voor actieven: **0,121%**
- Per 1-1-2018 voor inactieven en pensioengerechtigden: **0,108%**

Toeslagbeleid

Maatstaf voorwaardelijke toeslagverlening

Het toeslagbeleid is vastgelegd in het Pensioenreglement.

Het bestuur kent een toeslagverlening toe op basis van nominale termen

- Bij toeslagverlening op basis van nominale termen wordt een **vaste maatstaf** gebruikt om te toetsen of dezelfde mate van toeslagverlening toekomstbestendig kan plaatsvinden.
- De **maatstaf** is:
 - 2,25% voor actieven (lange termijn verwachting looninflatie)
 - 2,00% voor inactieven en pensioengerechtigden (lange termijn verwachting prijsinflatie)
- De vaste maatstaf is de maximale toeslag in enig jaar.
- De mate waarin toeslag wordt verleend houdt geen verband met de actuele ontwikkeling van de inflatie of indexcijfers.

Toeslagbeleid

Voorwaardelijke toeslagverlening

Toeslagverlening over het jaar	nFTK				oude FTK						cumulatief
	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	
Dekkingsgraad 31.12				112.700%	108.400%	105.200%	108.400%	105.200%	108.400%	105.200%	
Beleidsdekkingsgraad 31-12	110.600%	103.300%	108.200%	111.800%							
Actieven toeslag maatstaf per 1-1 volgend op	2.250%	2.250%	2.250%	2.250%	1.650%	1.750%	2.750%	0.000%	3.000%	3.000%	23.240%
Actieven toeslag toegekend per 1-1 volgend op	0.121%	0.000%	0.000%	0.324%	0.374%	0.023%	0.000%	0.000%	0.000%	0.000%	0.844%
Actieven toeslag gemist	2.129%	2.250%	2.250%	1.926%	1.276%	1.727%	2.750%	0.000%	3.000%	3.000%	22.225%
Inactieven toeslag maatstaf per 1-1 volgend op	2.000%	2.000%	2.000%	2.000%	1.560%	2.910%	2.610%	1.570%	0.710%	2.780%	22.044%
Inactieven toeslag toegekend per 1-1 volgend op	0.108%	0.000%	0.000%	0.288%	0.354%	0.039%	0.000%	0.084%	0.000%	0.000%	0.876%
Inactieven toeslag gemist	1.892%	2.000%	2.000%	1.712%	1.206%	2.871%	2.610%	1.486%	0.710%	2.780%	21.001%

Indexcijfers

	1-1-2018	1-1-2017	1-1-2016	01/01/2015	01/01/2014	01/01/2013	1-1-2012	1-1-2011	01/01/2010	01/01/2009	cumulatief
CPI	1.40%	0.42%	0.63%	1.05%	1.56%	2.91%	2.61%	1.57%	0.71%	2.78%	16.75%
Cao loon Atradius	0.00%	0.00%	1.25%	1.25%	1.65%	1.75%	2.75%	0.00%	3.00%	3.00%	15.58%

Premiebeleid

Beleid

- Volgt uit de uitvoeringsovereenkomst tussen werkgever en SPAN.
- De premie zal nooit lager zijn dan de zuivere kostendekkende premie.
- Zuivere Kostendeckende Premie 2018 (op basis van actuele rentecurve 31-12-2017):
 - Actuarieel benodigde premie
 - Solvabiliteitsopslag (% van de dekkingsgraad)
 - Exclusief uitvoeringskosten (voor rekening werkgever)
- Premie per 1 januari 2018 bedraagt afgerond € 7,050 miljoen (exclusief uitvoeringskosten 575K)

Als % van	Premie %
Salarissom tot maximum salaris €105.075	32.1%
Salarissom tot maximum salaris icm franchise (pensioengrondslag)	38.8%

- Premie per 1 januari 2018 bedraagt 32.1% (exclusief uitvoeringskosten).
- Premie per 1 januari 2018 bedraagt 34.7% (inclusief uitvoeringskosten).

Premiebeleid 2018

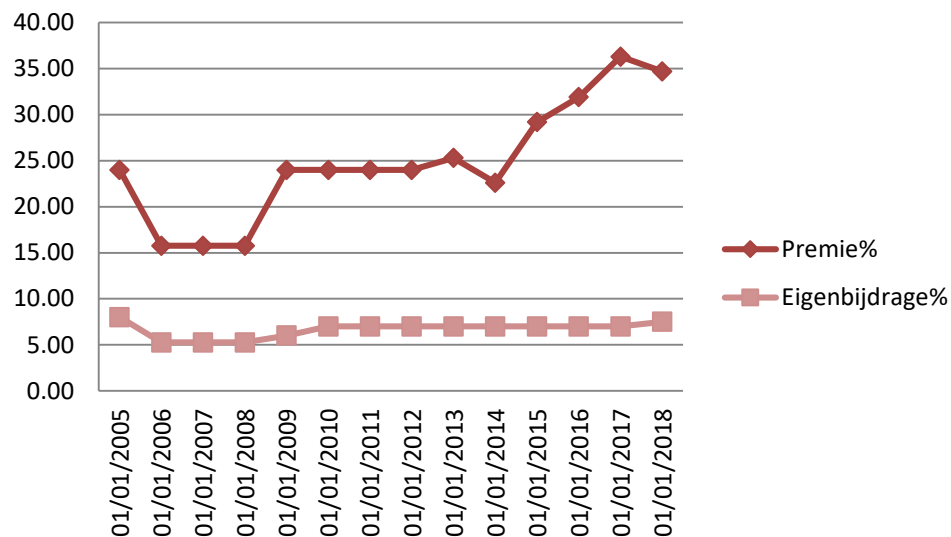
Ontwikkeling premie SPAN

Premie als % van de (gemaximeerde) salarissom, inclusief uitvoeringskosten

Jaar	Premie%	Eigenbijdrage%
1-1-2005	24,00	8,00
1-1-2006	15,75	5,25
1-1-2007	15,75	5,25
1-1-2008	15,75	5,25
1-1-2009	24,00	6,00
1-1-2010	24,00	7,00
1-1-2011	24,00	7,00
1-1-2012	24,00	7,00
1-1-2013	25,30	7,00
1-1-2014	22,60	7,00
1-1-2015	29,20	7,00
1-1-2016	31,90	7,00
1-1-2017	36,30	7,00
1-1-2018	34,70	7,50

gemaximeerd
gemaximeerd
gemaximeerd
gemaximeerd

Ontwikkeling premie

Risicomanagementbeleid

Wat is risicomanagement?

Risicomanagement gaat over het beheersen van risico's t.b.v. van het bereiken van doelstellingen. Risico's zijn zaken die het bereiken van de gestelde doelstellingen bedreigen.

Wat is integraal risicomanagement (IRM)?

In de definitie van toezichthouder DNB is integraal risicomanagement het interactieve proces van:

- het **opstellen van de strategie** en hieraan gekoppeld het risicoprofiel en de risicobereidheid;
- het **identificeren van risico's**;
- het opstellen en implementeren van het **beleid voor risicobeheersing**; en
- de **uitvoering, monitoring** en terugkoppeling over risico's en beheersmaatregelen.

“Integraal” benadrukt dat het gaat om management van alle verschillende risicogebieden in hun **onderlinge samenhang**.

Doelstellingen IRM binnen SPAN:

- Meer controle krijgen op het realiseren van onze missie, visie, kernwaarden en strategische doelstellingen. Deze zijn het uitgangspunt voor de invulling van risicomanagement. Dit helpt ons om te prioriteren.
- Het realiseren van een beheerste en integere bedrijfsvoering die bijdraagt aan het realiseren van onze doelstellingen.

Risicomanagementbeleid

Nieuwe risicomanagementcommissie (RC) sinds november 2017 zal zich primair bezig houden met:

- jaarlijkse herijking van de strategische beleidscyclus, de systematische integriteitsrisicoanalyse en de operationele beleidscyclus (laatste samen met BC);
- jaarlijkse beoordeling van de effectiviteit van de beheersmaatregelen;
- monitoring en periodieke beoordeling van de performance van uitbestedingspartijen;
- beoordeling of uitvoering van de pensioenregeling beheerst en integer is (incl. rapportage aan bestuur);
- diverse compliance aangelegenheden (o.a. inspelen op ontwikkelingen nieuwe wet- en regelgeving);
- evaluatie van aangestelde adviseurs; en
- evaluatie van mogelijkheden voor verbetering/optimalisering van het governance en risk framework.

De voorzitter kan, indien daartoe aanleiding bestaat, bevindingen escaleren naar de visitatiecommissie.

Voorzitter: Bas Grotholt

Leden: Rob Klouth, Marije Bulder (Group HR), Jan Piekoszewski (GRM)

Governance 2018

(Her-)benoemingen in 2018 - Bestuur

Herbenoeming vertegenwoordiging werkgever => Fons van der Hall

Nieuw lid vertegenwoordiging werkgever => Fiona Beijdorff

Governance

(Her-)benoemingen in 2018 – Verantwoordingsorgaan (VO)

Herbenoeming vertegenwoordiging werknemers => Gert Bouwman

Nieuw lid vertegenwoordiging pensioengerechtigden => Bas Sepers

Joke Riemslagh heeft haar rol als vertegenwoordiging van de werknemers in het VO neergelegd. Edwin Woudt heeft zich gemeld als kandidaat voor deze rol. Edwin was al enige tijd schaduwlid. Edwin is benoemd, tenzij een tegenkandidaat zich meldt. Tegenkandidaten kunnen zich melden tot uiterlijk 28 juni 2018 bij Joke. Zie bericht op intranet.

Communicatiebeleid

Online enquête communicatiebeleid 2018

- Enquête is gesloten afgelopen maandag
- Analyse van de antwoorden, resultaten worden later bekend
- Voorlopige respons is hoger t.o.v. 2015 (4%):

Respons communicatie onderzoek 2018	Verstuurd	Totaal ingevuld	Response %
Totaal per post	1029	77	7%
Totaal per mail	587	199	34%
TOTAAL	1616	276	17%

Atradius

Wij geven om uw pensioen, geeft u ons feedback?

Geef hier uw mening!

WIN! Deel uw mening en maak kans op één van de cadeaubonnen

Geachte mevrouw Van Harten,

Wij willen als bestuur van Stichting Pensioenfonds Atradius Nederland (SPAN) graag van u weten hoe u het communicatiebeleid van SPAN ervaart en of er verbeterpunten zijn in de communicatie.

Helpt u ons om onze dienstverlening te verbeteren? Bij deelname maakt u kans op 1 van de 10 bol.com cadeaubonnen t.w.v. 25 euro óf 1 van de 3 dinerbonnen t.w.v. 75 euro!

Het onderzoek neemt slechts 5 minuten van uw tijd in beslag. U kunt tot 10 juni 2018 deelnemen aan dit onderzoek.

Heeft u vragen over de vragenlijst? Stuur dan een e-mail naar: pensioendeskk@atradius.com.

Communicatiebeleid

Nieuwsbrief

Website pensioenfonds Atradius: “www.atradius.nl/pensioenfonds”

Samenvatting verslag Visitatie Commissie over 2017

- Het **algemene oordeel van de VC** over het Pensioenfonds is dat de fondsdocumenten van goede kwaliteit zijn, dat het **bestuur goed functioneert**, betrokken is en taak-bewust handelt. De ondersteuning van de fondsmanager draagt daartoe bij.
- **Het bestuur besteedt de nodige aandacht** aan de verschillende **relevante beleidsgebieden** en herijkt die regelmatig, ook met behulp van externe adviseurs. De **VC prijst het bestuur** voor zijn **actieve houding** ten aanzien van het toetsen van het **beleggingsbeleid**. Ook vindt de VC dat het bestuur **voldoende tegenwicht** biedt met betrekking tot de door de beleggingscommissie voorbereide bestuursbesluiten. De VC verwacht overigens dat de nieuwe commissie risicomangement dit tegenwicht bij het beheersen van de financiële risico's nog verder zal versterken.
- Het bestuur **bewaakt de beheerste en integere bedrijfsvoering goed** en grijpt waar nodig in. De VC is dan dus van oordeel **dat het bestuur voldoende in control is**.
- **Tijdsbesteding en evenwichtige taakverdeling** tussen de bestuursleden **blijft een** terugkomend **aandachtspunt** waar het bestuur bewust mee omgaat. De VC vindt dat binnen het bestuur een goede dynamiek heerst om de bestuurlijke processen goed te laten verlopen. De zelfevaluaties hebben voldoende diepgang en het bestuur gaat op de juiste manier om met verbeterpunten. Ook is het bestuur zich bewust van de mogelijke belangenconflicten voortvloeiend uit de verschillende rollen die bestuursleden vervullen.
- In deze visitatieperiode stond het bestuur net als in voorgaande jaren **open voor de aanbevelingen van de VC**, de accountant en de certificerend actuaris. Daarnaast staat het bestuur open voor de aanbevelingen die zij in deze visitatieperiode van de externe adviseur heeft gekregen in het kader van het beleggingsbeleid. **Enkele aanbevelingen, zoals die van de VC op het gebied van communicatie zijn nog niet opgevolgd. Zij staan wel als actiepunt genoemd. Als het bestuur een aanbeveling niet opvolgde, werd dat afdoende gemotiveerd.**

Aanbevelingen Visitatie Commissie (1/5)

Governance

De organen van het fonds zijn naar behoren ingericht en functioneren goed. De VC heeft echter twijfels of het VO voldoende countervailing power heeft ten opzichte van het bestuur.

- Daarom beveelt de VC het VO aan om na te gaan op welke wijze zij haar rol kan versterken.
- Net als vorig jaar beveelt de VC het VO aan om een agenda op te stellen voor, en notulen te maken van al haar eigen bijeenkomsten om ook langs deze weg de rol te versterken en te professionaliseren.

Het bestuur staat open voor initiatieven van het VO om opleiding te volgen of overleg te voeren met de externe adviseurs van het Pensioenfonds of derden. De kosten hiervoor komen voor rekening van het Pensioenfonds. Het bestuur en het VO voeren van te voren overleg over de kosten.

Het bestuur heeft ieder kwartaal overleg met het VO. Tijdens deze overleggen wordt de voortgang van het Pensioenfonds besproken en indien nodig wordt om advies gevraagd. Het bestuur zal het opstellen van een agenda en het maken van notulen van de eigen bijeenkomsten van het VO expliciet onder de aandacht van het VO brengen.

Communicatie

De VC heeft de indruk dat het bestuur er met haar communicatiebeleid niet voldoende in slaagt het contact te behouden of te verbeteren met de belanghebbenden bij het fonds.

- Daarom beveelt de VC aan zo snel mogelijk het communicatieplan 2015 te evalueren en te starten met opvolging van de aanbevelingen van de VC uit het voorgaande visitatierapport. Deze aanbevelingen houden onder meer in een onderzoek naar de effectiviteit van het communicatiebeleid van het fonds en de vraag hoe met name gewezen deelnemers en gepensioneerden beter betrokken kunnen worden bij hun pensioen en/of het pensioenfonds.

Het bestuur heeft in **mei 2018 een online enquête** over het communicatiebeleid van het Pensioenfonds uitgebracht onder alle deelnemers van het Pensioenfonds. Daarbij is veel aandacht besteed aan een toegankelijke wijze van uitvragen, waarbij een zo hoog mogelijke response op de enquête wordt beoogd. Het bestuur zal de uitslag van de enquête analyseren en meenemen bij het actualiseren van het communicatieplan van het Pensioenfonds.

Aanbevelingen Visitatie Commissie (2/5)

Functioneren van het bestuur

- De VC geeft het bestuur in overweging om externe adviseurs toe te laten tot delen van de **bestuursvergadering** uit het oogpunt van efficiëntie en inhoudelijke input bij besluitvorming tijdens de bestuursvergaderingen.
- Verder beveelt de VC aan om ook de **bestuursondersteuning die door de werkgever wordt geboden jaarlijks te evalueren.**

Het bestuur raadpleegt regelmatig externe adviseurs, zoals de adviserend actuaris, de onafhankelijk financieel adviseur en de pensioenadministrateur. De pensioenadministrateur is altijd vertegenwoordigd bij de bestuursvergaderingen en de onafhankelijk financieel adviseur is altijd aanwezig bij vergaderingen van de BC. Daarnaast zijn externe adviseurs aanwezig bij de jaarlijkse off-site van het bestuur met betrekking tot de relevant thema's. In de afgelopen jaren is bijvoorbeeld Sprenkels & Verschuren aanwezig geweest bij de jaarlijkse off-site van het bestuur met betrekking tot Risk Management.

Het functioneren van de bestuursondersteuning die door de werkgever wordt geboden kwam in het verleden ter sprake bij de zelfevaluatie van het bestuur. Naar aanleiding van deze aanbeveling **zal het bestuur de evaluatie van de bestuursondersteuning in de toekomst nadrukkelijker vastleggen.**

Evenwichtige belangenafweging

Alhoewel de VC geen aanleiding heeft te twifelen aan de vraag of het bestuur belangen evenwichtig afweegt, is zij van mening dat bij de onderbouwing van bestuursbesluiten de wijze waarop de belangen worden gewogen zichtbaarder moet zijn.

- De VC beveelt aan in de notulen vast te leggen welke belangen door een besluit worden geraakt en hoe deze belangen bij het besluit zijn gewogen.

Het Pensioenfonds heeft in het kader van het integraal risicomanagement een zogenaamde '**voorlegger**' ontwikkeld. Dit document wordt bij een te nemen bestuursbesluit gevoegd. Het bevat een samenvatting van het te nemen bestuursbesluit, alsmede een **overzicht van risico's en belangen die hierdoor geraakt worden en de daarbij gemaakte afwegingen.**

Aanbevelingen Visitatie Commissie (3/5)

Adequate risicobeheersing

Het fonds heeft de opzet van **het integraal risicomanagement goed op orde** gekregen en op de meeste risicogebieden is ook de werking effectief. Met de instelling van de Risicomanagementcommissie wordt ook de nodige aandacht besteed aan een goede governance. Desalniettemin is de VC van oordeel dat er op **sommige risicogebieden, nog verbeteringen mogelijk zijn**.

De VC begrijpt de keuze van het fonds om bij financiële risico's bijvoorbeeld bij overschrijding van bandbreedtes en crisissituaties geen strakke risk rules te hanteren. Toch geeft de VC het bestuur in overweging **meer kaders** te stellen voor dergelijke situaties.

De VC is van mening dat het bestuur **naast het VEV ook nadrukkelijker naar andere risico-indicatoren** zou moeten kijken om te sturen op de korte termijn risicohouding.

Het uitbestedingsrisico gerelateerd aan de pensioen- en uitkeringenadministratie heeft de aandacht van het bestuur. De VC gaat ervan uit dat dit risico niet onderschat wordt.

- Benoem meer risico-indicatoren die inzicht geven in de beheersing van de korte termijn risico-houding.
- Overweeg om kaders vast te stellen die houvast geven bij de besluitvorming bij overschrijding bandbreedtes en bijzondere omstandigheden.

Het bestuur onderkent de toegevoegde waarde van het benoemen van goede risico-indicatoren voor een effectieve toepassing van het integraal risicomanagement. **De RC zal dit punt adresseren** en zal onderzoeken welke risico-indicatoren op een **praktisch werkbaar manier geïntegreerd kunnen worden** c.q. beter vastgelegd kunnen worden in het bestaande risk control framework van het Pensioenfonds.

In het **risk control framework** van het Pensioenfonds zijn bij **de financiële risicobereidheidsprincipes** zogenaamde 'risicotolerantiegrenzen' (d.w.z. de bandbreedtes waarbinnen een risico als acceptabel wordt beschouwd) vastgelegd. **De RC onderzoekt of en op welke wijze deze ook voor de niet-financiële risicobereidheidsprincipes kunnen worden vastgesteld.**

Aanbevelingen Visitatie Commissie (4/5)

Beleid van het bestuur

- De VC beveelt het bestuur aan een New Product Approval proces in te richten in het geval nieuwe beleggingscategorieën aan de portefeuille worden toegevoegd.
- De VC beveelt het bestuur aan een IT-beleid op te stellen.
- De VC beveelt het bestuur aan beleid te formuleren inzake de premiedekkingsgraad.

De BC heeft een New Product Approval proces geformuleerd, waarin wordt vastgelegd hoe nieuwe beleggingscategorieën aan de portefeuille kunnen worden toegevoegd. Zodra het bestuur de relevante documentatie heeft vastgesteld zal de implementatie van dit proces worden opgestart.

De RC werkt aan de vastlegging van een eigen IT-beleid. Daarbij wordt als uitgangspunt het reeds bestaande en toegepaste IT-beleid van de Werkgever genomen, omdat het Pensioenfonds voor haar eigen werkzaamheden grotendeels gebruikt maakt van IT-systemen van de Werkgever. In het IT-beleid zal ook aandacht worden besteed aan de uitbestede werkzaamheden.

Het bestuur zal in 2018 de ontwikkelingen met betrekking tot de premiedekkingsgraad onderzoeken en in overweging nemen of het formuleren van beleid inzake de premiedekkingsgraad gewenst is.

Aanbevelingen Visitatie Commissie (5/5)

Naleving Code Pensioenfondsen

De VC is van oordeel dat het bestuur in het algemeen op heldere wijze verantwoording aflegt over de naleving van de code pensioenfondsen.

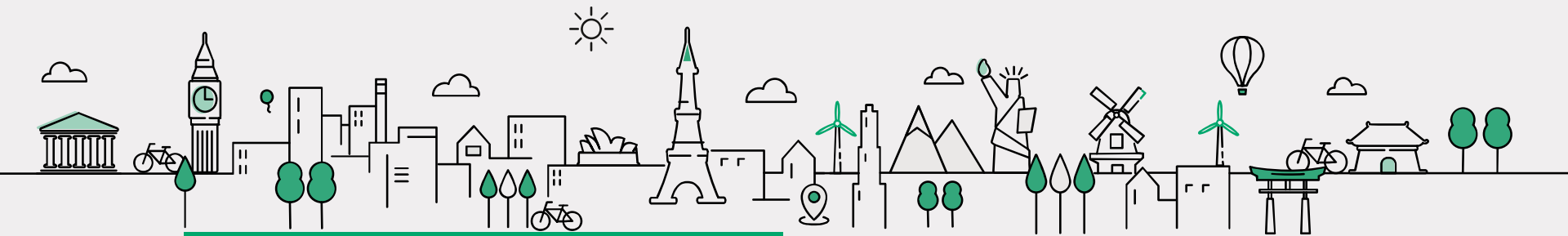
- De VC beveelt aan na te gaan in hoeverre normen 26 (over het meten van de effectiviteit van de communicatie) en 27 (over verantwoord beleggen) worden nageleefd en of het fonds deze normen (volledig) wil toepassen of daar gemotiveerd van wil afwijken.

Het bestuur toets de effectiviteit van de communicatie van het Pensioenfonds onder andere door middel van een online enquête over het communicatiebeleid die in mei 2018 is uitgebracht onder alle deelnemers van het Pensioenfonds. Verantwoord beleggen heeft al geruime tijd de aandacht van het bestuur en de BC. De bedoeling is om in 2018 ESG beleid te formuleren, waarin wordt aangegeven hoe het Pensioenfonds rekening houdt met milieu en klimaat (*Environment*), sociale verhoudingen (*Social*) en mensenrechten (*Governance*). Gezien de grootte van het Pensioenfonds, de beperkte middelen en het door het bestuur gevoerde “passief tenzij” beleid, zijn de mogelijkheden om tot een uitgesproken ESG beleid te komen beperkt.

Beleggingscommissie SPAN 2017-2018

- Voorzitter : Rob Klouth
 - Leden : Richard Nibbering, kandidaat lid Fiona Beijdorff
 - Secretaris : Bob Jansen
 - Adviseur (nieuw) : Piet Roelandt
 - Vermogensbeheerder : BNP Paribas Asset Management
(Eva Wüstefeld, Sergey Pergamentsev)
-
- Bijeenkomsten beleggingscommissie
 - Tenminste eenmaal per twee maanden
 - Indien noodzakelijk extra bijeenkomsten
 - Ontwikkelingen en performance beleggingen 2017
 - door Eva Wüstefeld - Senior Client Relationship Manager – BNP Paribas Asset Management

ALGEMENE VERGADERING VAN DEELNEMERS STICHTING PENSIOENFONDS ATRADIUS

EVA WÜSTEFELD
AMSTERDAM, 13 JUNI 2018

BNP PARIBAS
ASSET MANAGEMENT

De vermogensbeheerder
voor een wereld
in verandering

Agenda

- **TERUGBLIK MARKTEN**
- **SPAN PORTEFEUILLE**
- **OUTLOOK**

2017 in vogelvlucht: verkiezingen en referenda

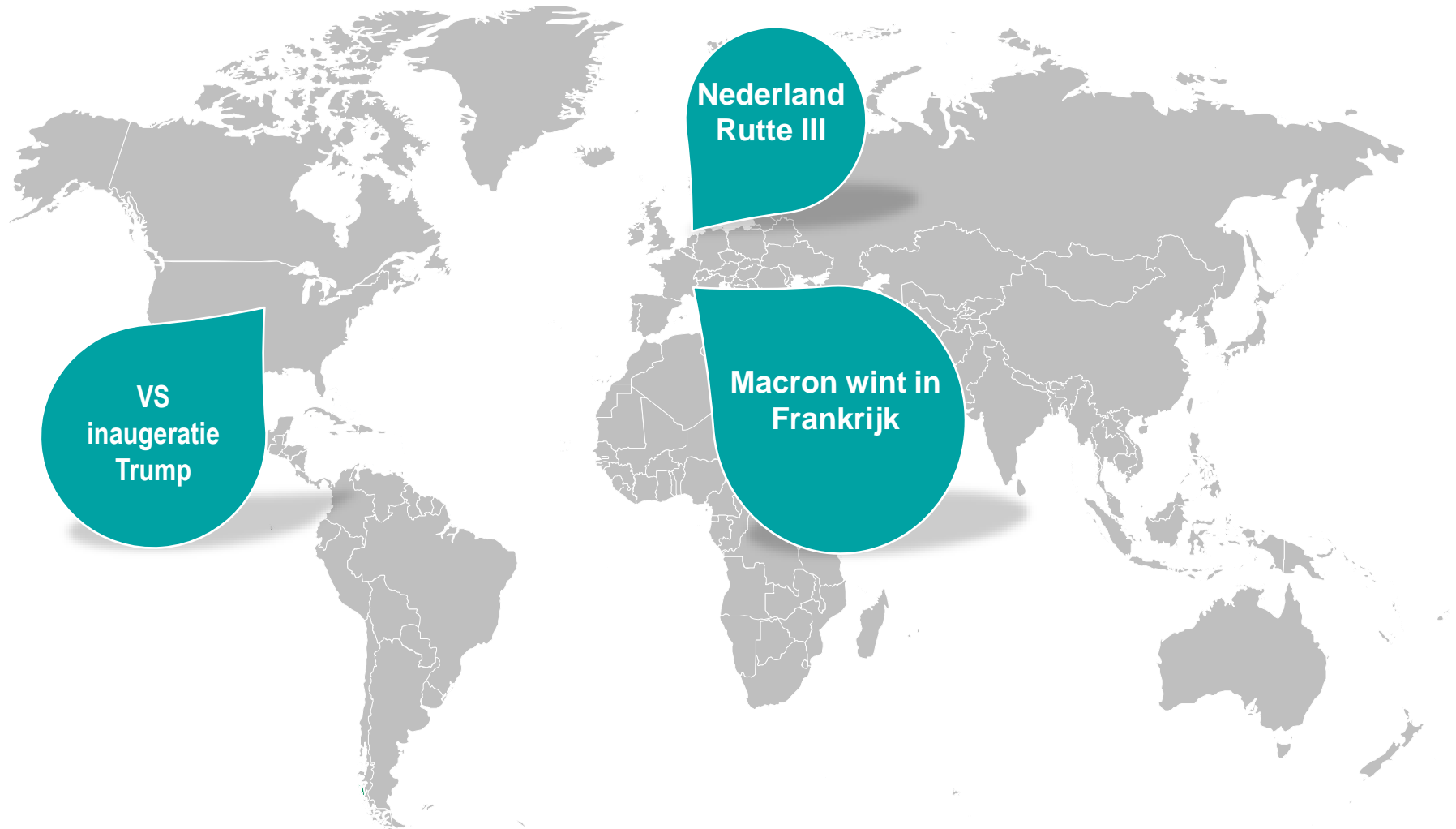

VS
inauguratie
Trump

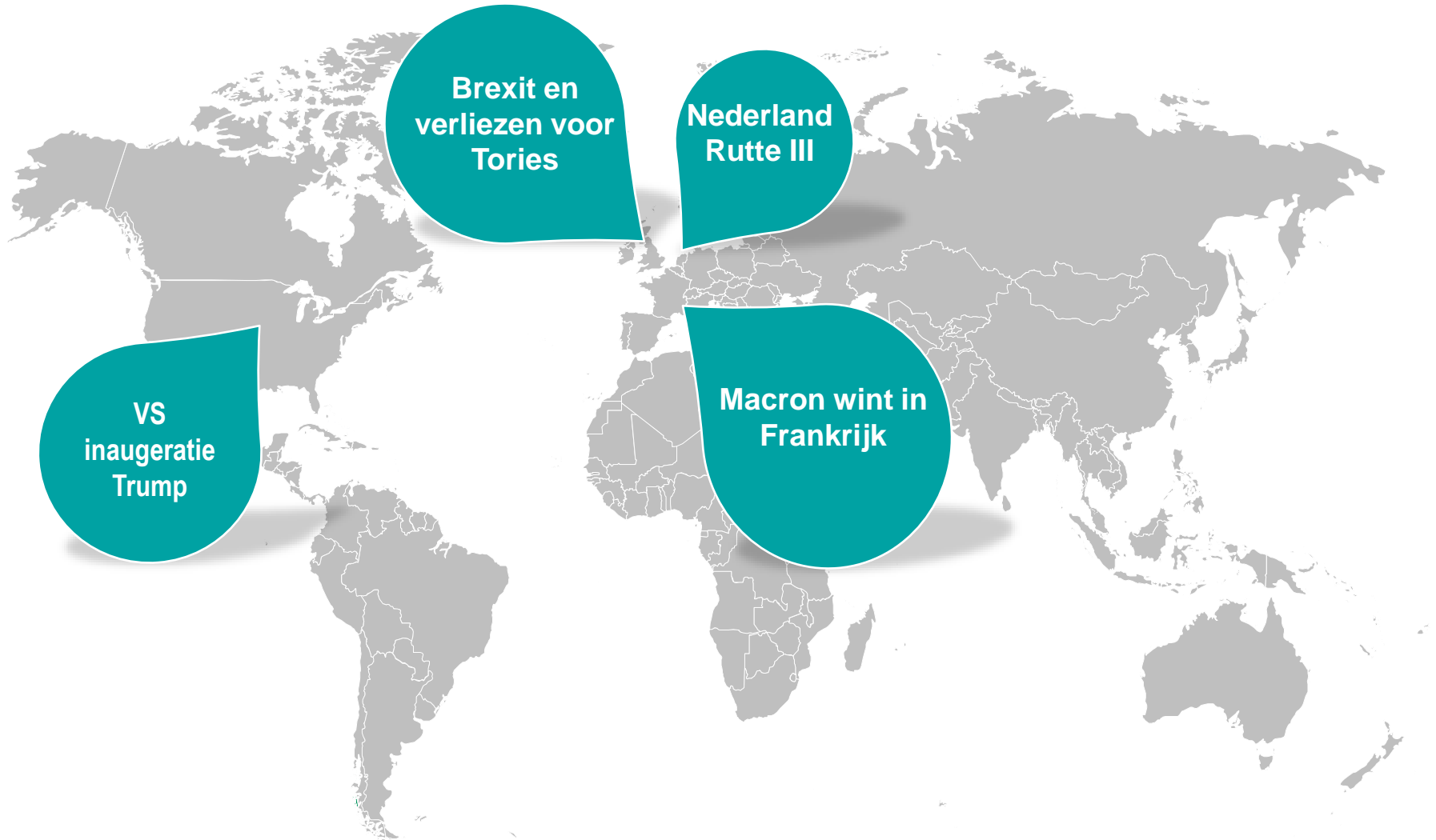
2017 in vogelvlucht: verkiezingen en referenda

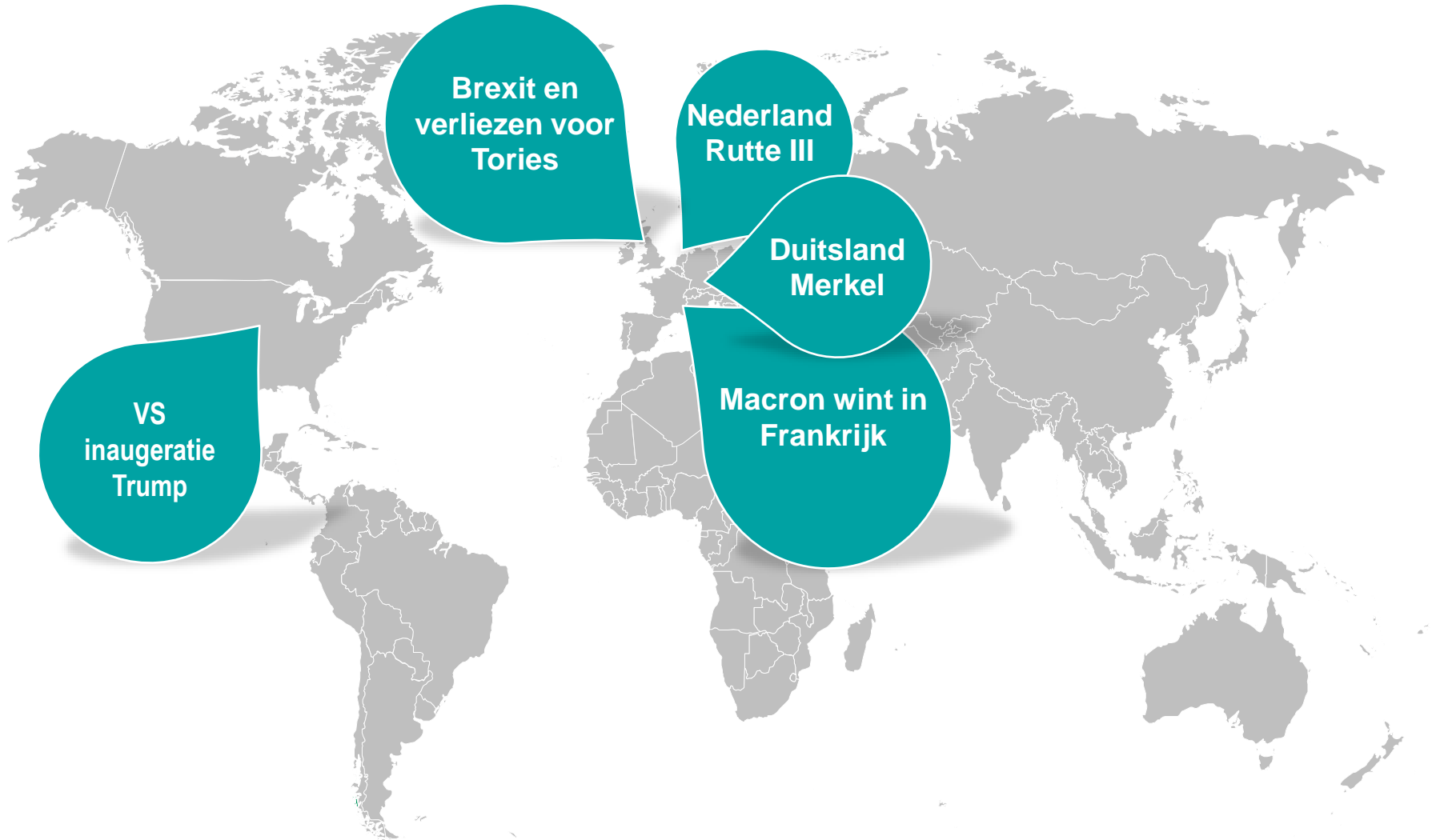
2017 in vogelvlucht: verkiezingen en referenda

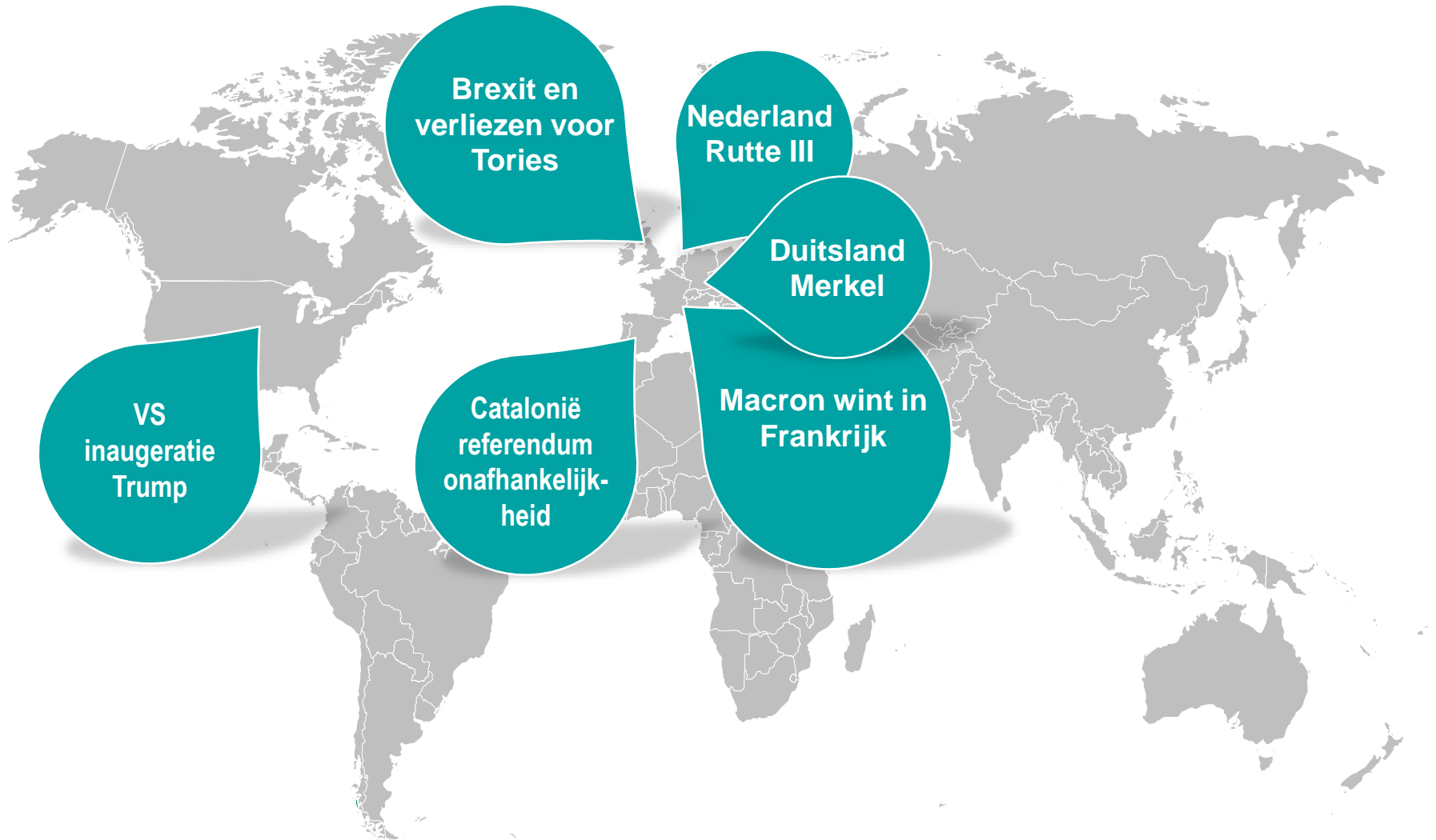
2017 in vogelvlucht: verkiezingen en referenda

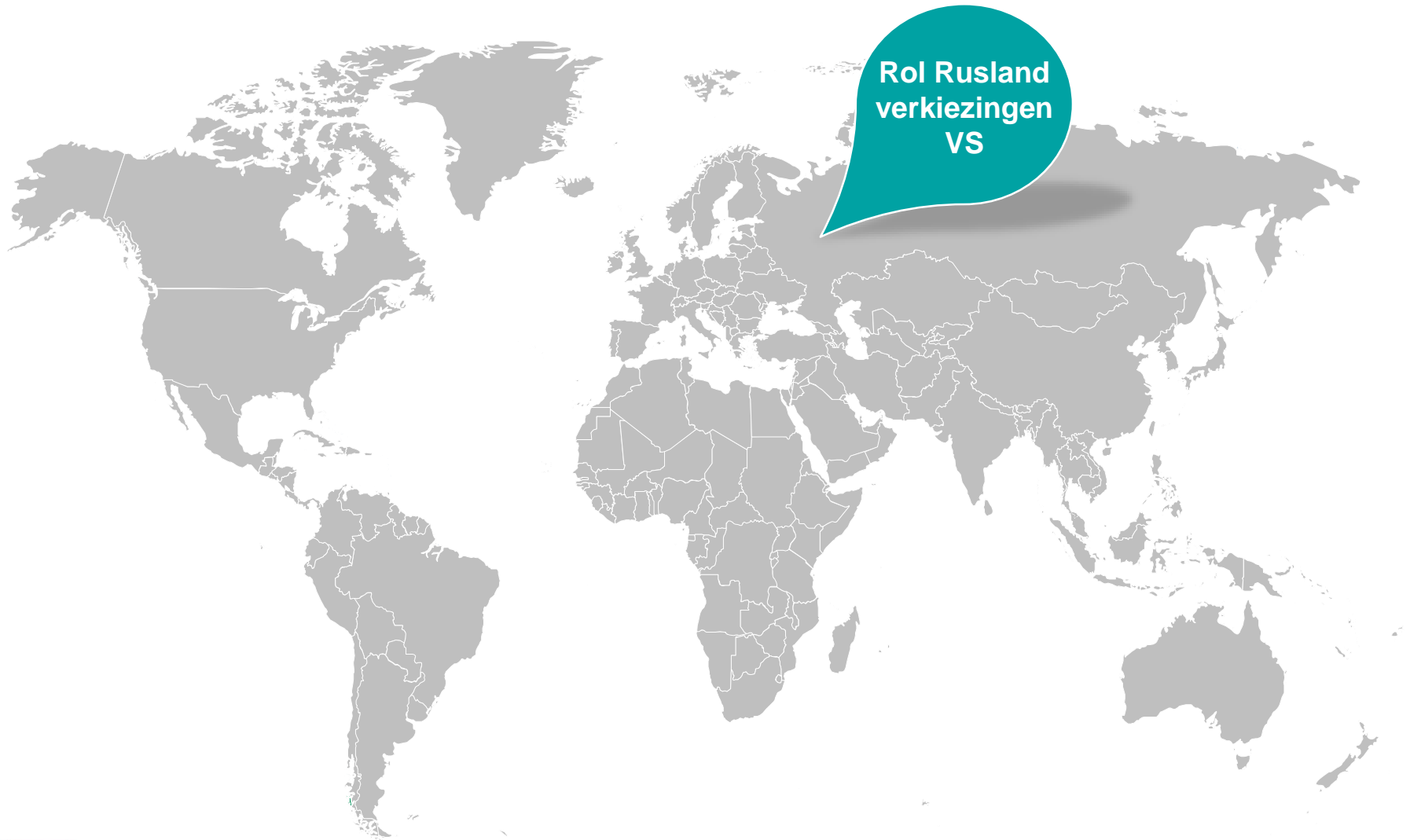
2017 in vogelvlucht: verkiezingen en referenda

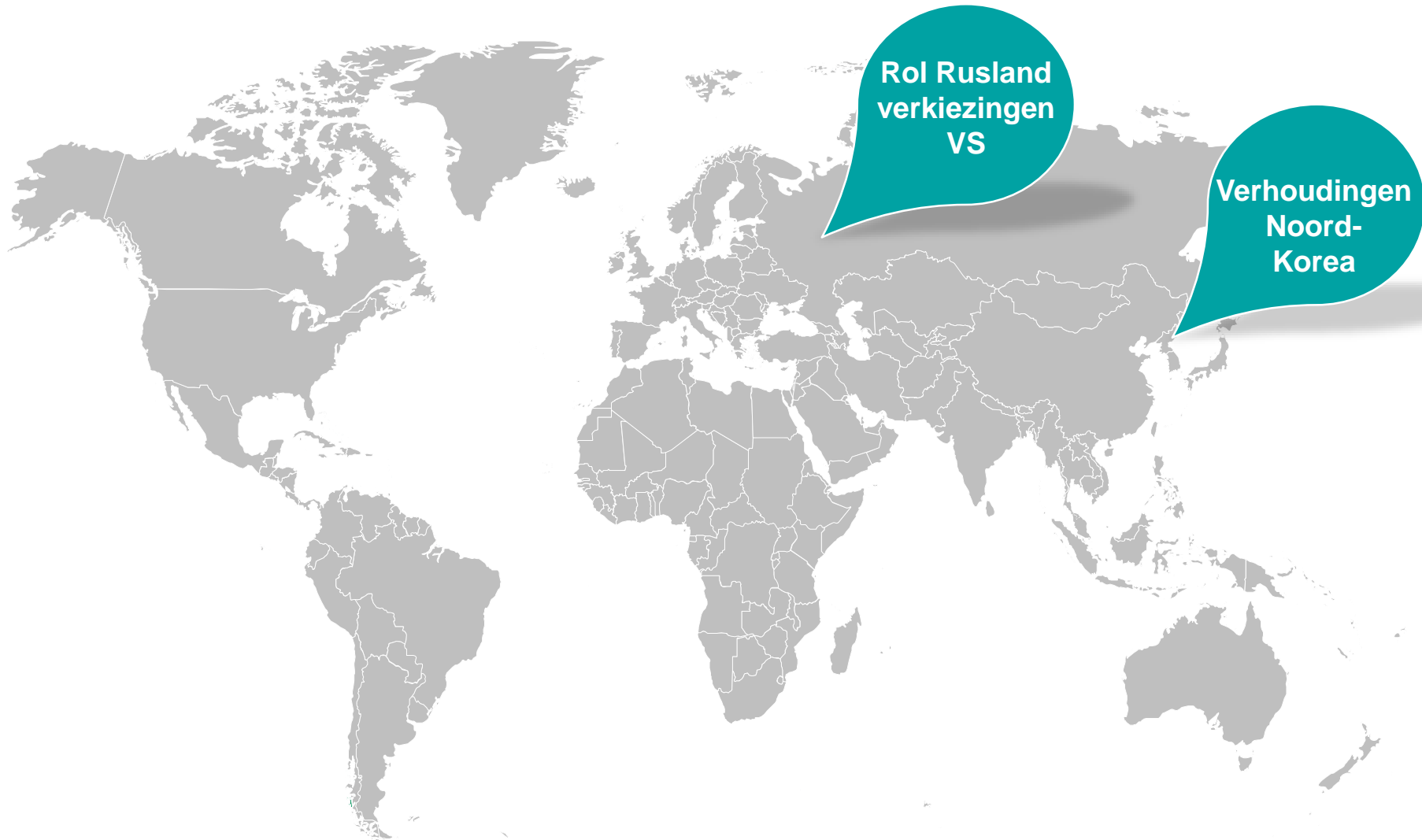
2017 in vogelvlucht: verkiezingen en referenda

2017 in vogelvlucht: geo-politieke ontwikkelingen

2017 in vogelvlucht: geo-politieke ontwikkelingen

2017 in vogelvlucht: monetaire ontwikkelingen

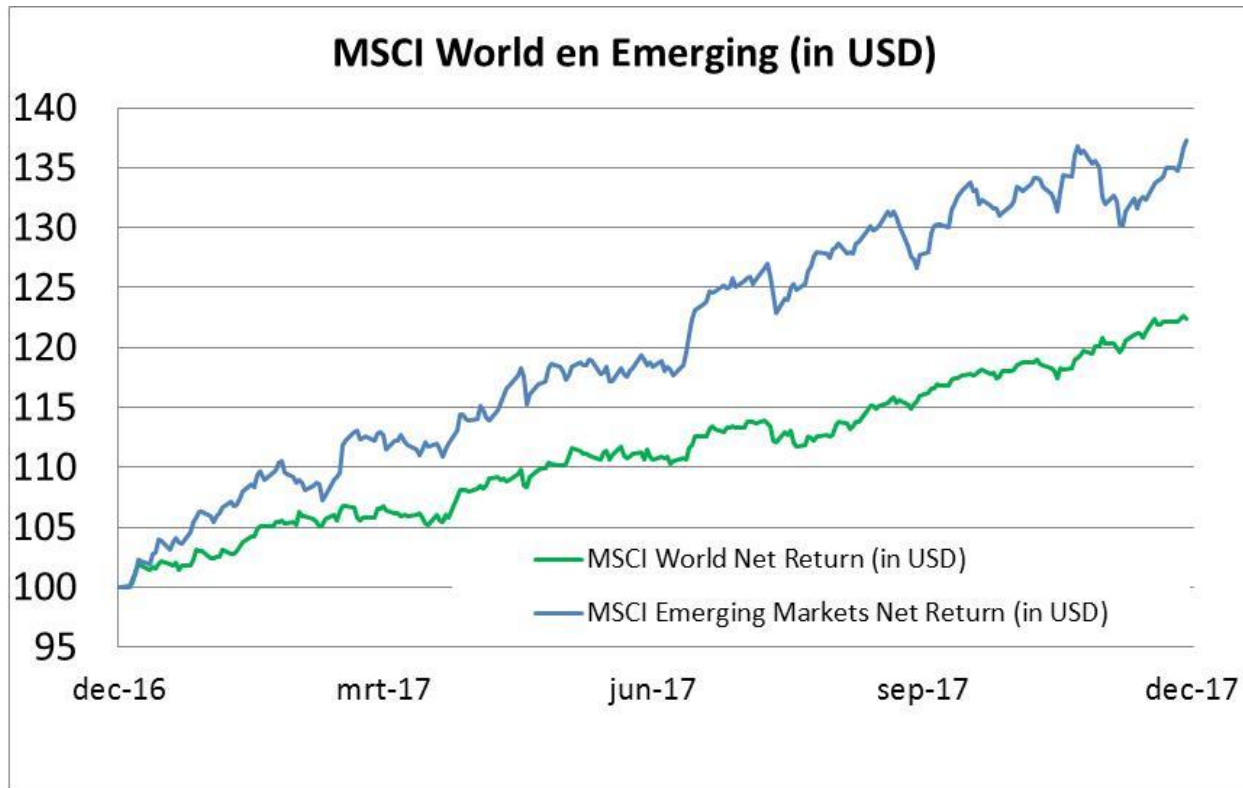
2017 in vogelvlucht: monetaire ontwikkelingen

Fed – drie
rente
verhogingen
van 0,25%

ECB kondigt
afbouw
aankoop
programma
aan

2017: Aandelenmarkten

- Aandelenmarkten lieten in 2017 een goede performance zien.
- Wereldwijde aandelen van ontwikkelde markten 22,4% in USD en 7,5% uitgedrukt in euro.
- Opkomende markten haalden een performance van 37,3% in USD en 20,6% uitgedrukt in euro.
- Deze resultaten zijn een weerspiegeling van gunstig macro-economisch klimaat met wereldwijde groei.

Bron: Bloomberg, BNPP AM

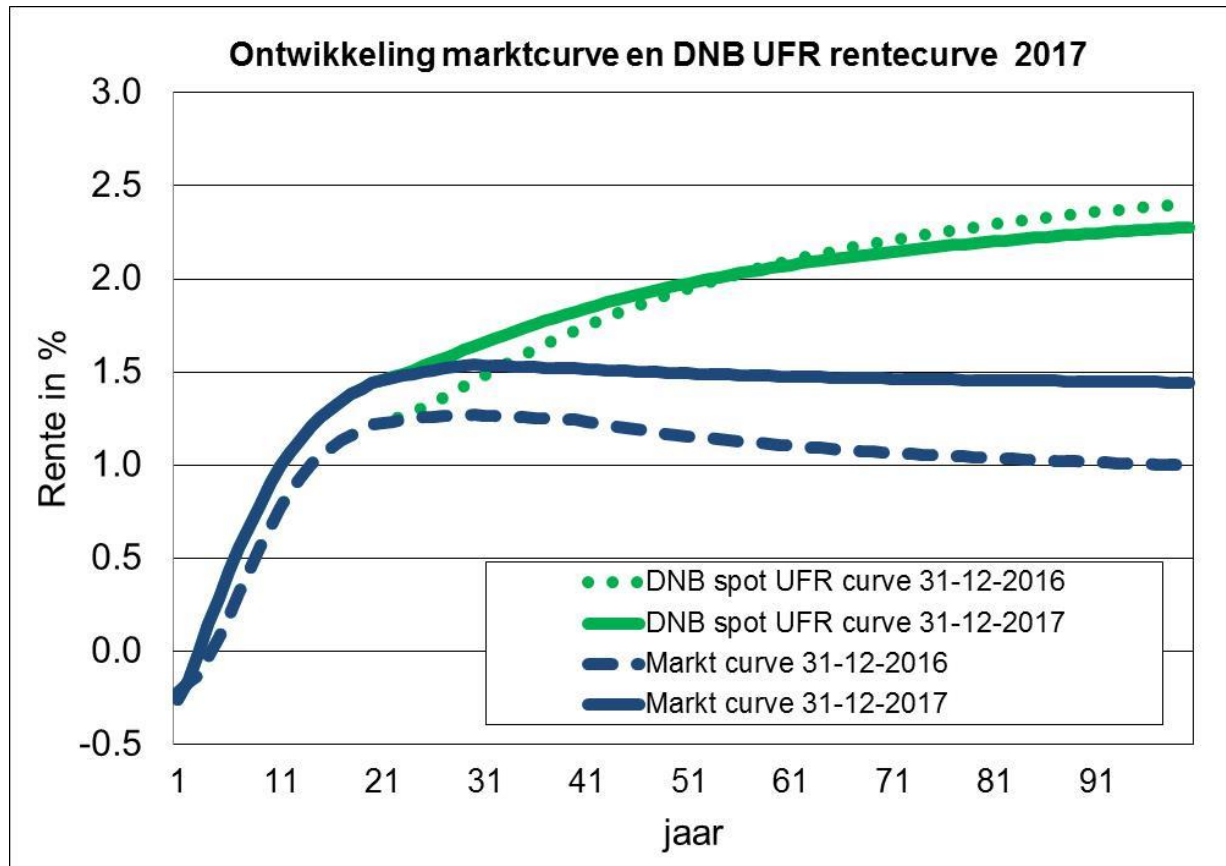
2017: Valutamarkten

- De Euro werkt sterker ten opzichte van de USD
- Ook versterkte de Euro ten opzichte van het Britse pond en de Japanse yen
- SPAN dekt het valutarisico voor een belangrijk deel af

Bron: Bloomberg, BNPP AM

2017: Ontwikkeling rentecurve

- De rentecurve is gestegen in 2017
- Alleen het lange eind van de DNB UFR curve ligt iets lager ten opzichte van eind 2016
- In juli 2017 heeft SPAN UFR rentehedge verlaagd van 60% naar 50%

Bron: DNB, BNPP AM

Portefeuille ultimo 2017

	End MV	End Weight
	(000)	(%)
Total Portfolio, Incl. Hedge	334,827	100.0%
Total Return Portfolio	228,948	100.0%
Market Segments	228,948	100.0%
Fixed Income	91,066	39.8%
Corporate	91,066	39.8%
Equity	113,434	49.5%
North America	10,553	4.6%
Emerging	18,959	8.3%
World	83,922	36.7%
Real Estate	24,400	10.7%
Europe	24,400	10.7%
Cash	47	0.0%
Total Matching Portfolio	105,879	100.0%
Market Segments	105,879	100.0%
Aggregate	1	0.0%
Money Market	19,732	18.6%
LDI 0-5 Years	1,672	1.6%
LDI 5-10 Years	4,919	4.6%
LDI 10-15 Years	19,139	18.1%
LDI 15-20 Years	15,796	14.9%
LDI 20-25 Years	11,815	11.2%
LDI 25-35 Years	28,408	26.8%
LDI 35-50 Years	4,397	4.2%

Van de EUR 335 mln wordt EUR 229 mln in de rendementsportefeuille aangehouden en EUR 106 mln in de matchingportefeuille om het renterisico te managen

Bron: BNPP AM

Rendement 2017

	End MV	End Weight	Year To date		
	(000)	(%)	Portfolio	Benchmark	XS
Total Portfolio, Incl. Hedge	334,827	100.0%	4.28%	3.97%	0.30%
Total Return Portfolio	228,948	100.0%	6.84%	6.88%	-0.04%
Market Segments	228,948	100.0%	6.84%	6.88%	-0.04%
Fixed Income	91,066	39.8%	1.67%	1.70%	-0.03%
Corporate	91,066	39.8%	1.67%	1.70%	-0.03%
Equity	113,434	49.5%	9.93%	10.01%	-0.07%
North America	10,553	4.6%	0.64%	0.32%	0.32%
Emerging	18,959	8.3%	20.58%	20.59%	0.00%
World	83,922	36.7%	8.82%	8.94%	-0.11%
Real Estate	24,400	10.7%	12.40%	12.43%	-0.03%
Europe	24,400	10.7%	12.40%	12.43%	-0.03%
Cash	47	0.0%			
Total Matching Portfolio	105,879	100.0%	-3.86%	-4.94%	1.14%
Market Segments	105,879	100.0%	-3.86%	-4.94%	
Aggregate	1	0.0%	-0.42%	-0.42%	0.00%
Money Market	19,732	18.6%	-0.14%	-0.17%	0.03%
LDI 0-5 Years	1,672	1.6%	-0.30%	-0.25%	-0.05%
LDI 5-10 Years	4,919	4.6%	-0.13%	-0.52%	0.39%
LDI 10-15 Years	19,139	18.1%	-0.76%	-0.92%	0.16%
LDI 15-20 Years	15,796	14.9%	-2.37%	-2.80%	0.44%
LDI 20-25 Years	11,815	11.2%	-3.62%	-5.17%	1.64%
LDI 25-35 Years	28,408	26.8%	-5.21%	-7.67%	2.66%
LDI 35-50 Years	4,397	4.2%	-9.88%	-11.21%	1.50%

De rendementsportefeuille kon met +6,8% voor extra rendement zorgen

Door rentestijging: daling van de pensioenverplichtingen. Matching assets laten hierdoor ook negatief rendement zien.

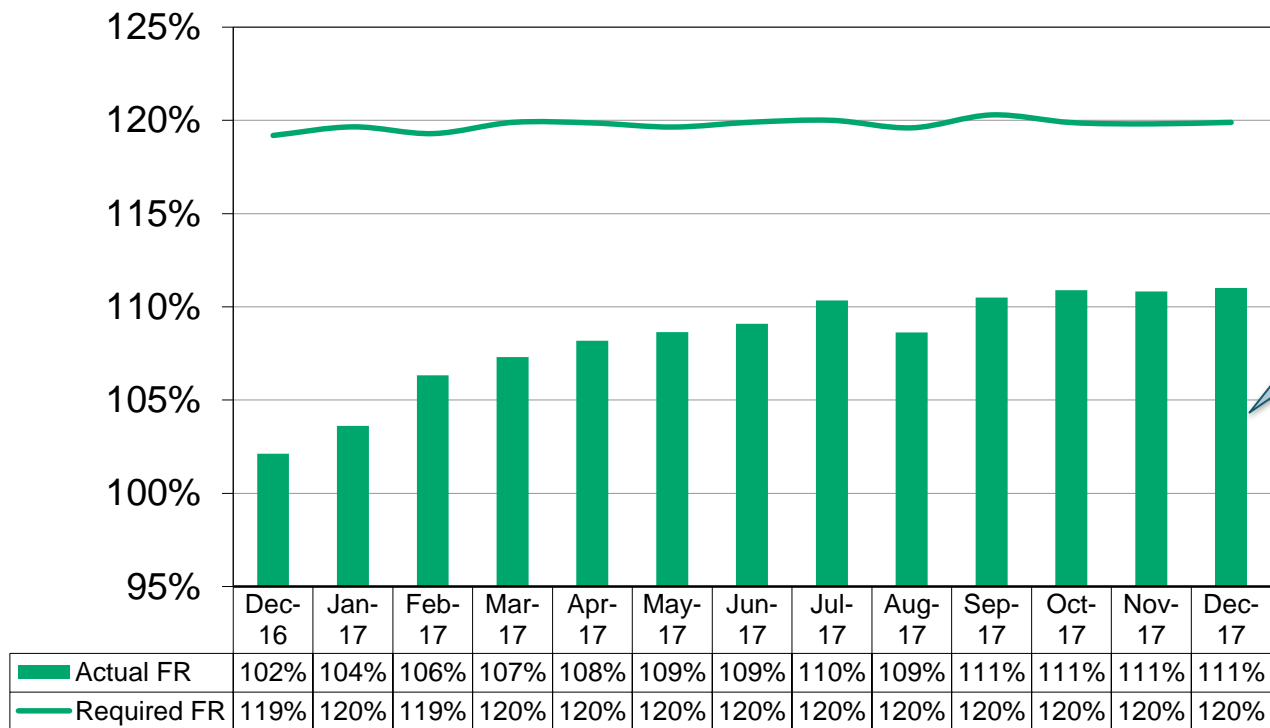
Per saldo is de dekkinggraad gestegen

Bron: BNPP AM

Dekkingsgraadontwikkeling

Dekkingsgraad (standard DNB curve)

Positieve aandelenmarkten en daling van verplichtingen door rentestijging hadden in 2017 een positieve invloed op de dekkingsgraad ontwikkeling

Bron: BNPP AM

De Beleggingscommissie in 2017

- De BC is zeven keer bijeen gekomen.
- BNP Paribas heeft voor bestuursleden en voor de aspirant-leden workshops georganiseerd om extra inzicht te geven over de werking van de valutahedging, rentehedging en de matching portefeuille.
- Extern adviseur Paul van Aalst is begin 2018 opgevolgd door Piet Roelandt
- De BC heeft in 2017 onder andere de volgende thema's behandeld:
 - De management rapportage is geëvalueerd en verbeterd
 - Evaluatie bandbreedte rentehedge
 - Uitgebreid stil gestaan bij afdekking van valutarisico en implementatie door middel van Euro-hedged fondsen
 - Voorbereidingen voor de ALM studie
 - Discussies over duurzaam beleggen

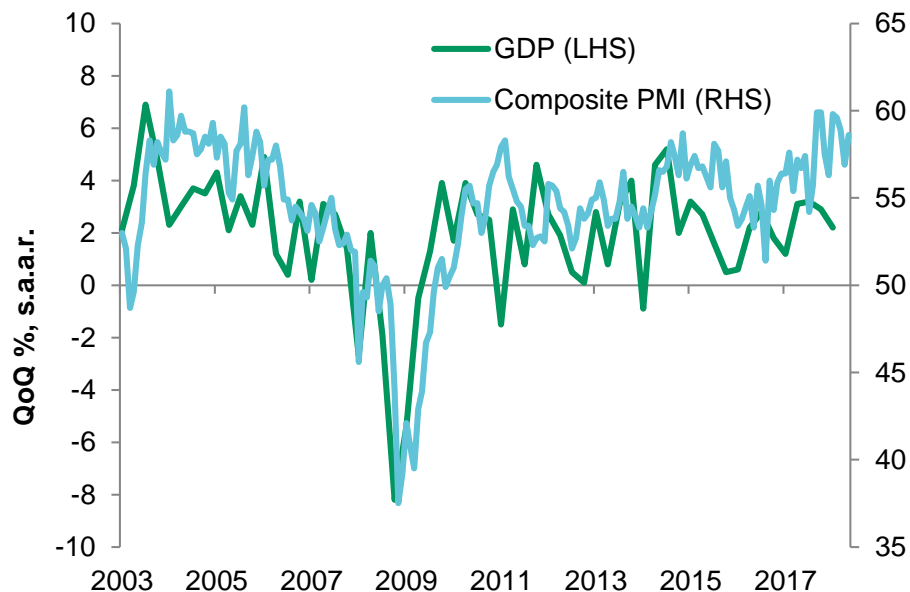
BC: In de planning voor 2018

- Regulier
 - Bespreken rapportage
 - Bespreken marktontwikkelingen en risico's en eventuele aanpassing van het beleid aan de hand van scorecards
- Specifiek
 - ALM studie wordt momenteel uitgevoerd
 - Verwerking van ALM uitkomsten in Beleggingsplan
 - Nieuwe workshop voor (aspirant-) bestuursleden.
 - Verdere uitwerking ESG beleid

USA: Economische groei gaat voort

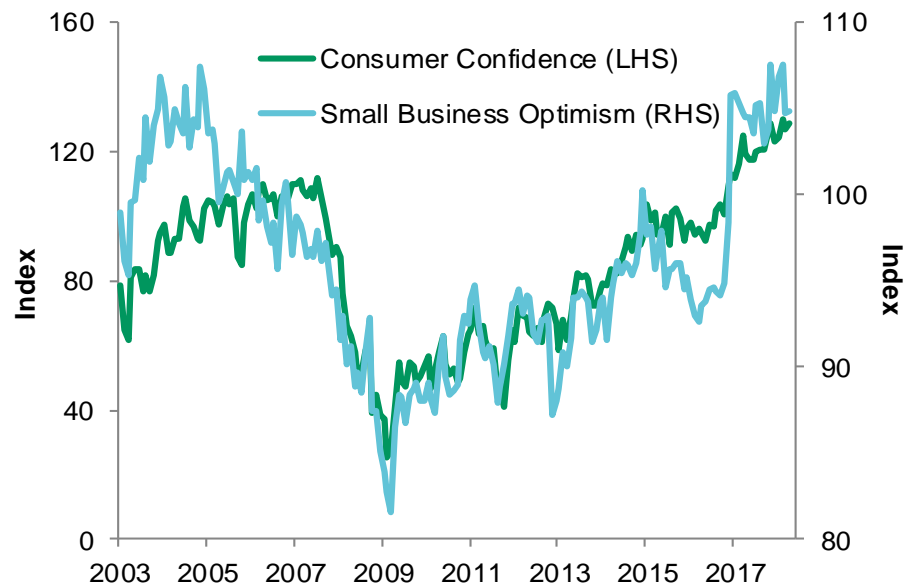
- Economische groei en vertrouwen zowel van bedrijven als huishoudens blijft hoog in de Verenigde Staten
- Belastingplan zorgt voor rugwind bedrijven, werkgelegenheid stijgt
- Aangekondigde handelsbeperkingen kunnen op korte termijn gunstig uitpakken voor VS, de vraag rijst waar deze dreigende handelsoorlog naar toe gaat

GDP Growth and PMI

Source: Institute for Supply Management as of May 2018, Bureau of Economic Analysis as of Q1 2018

Confidence Measures

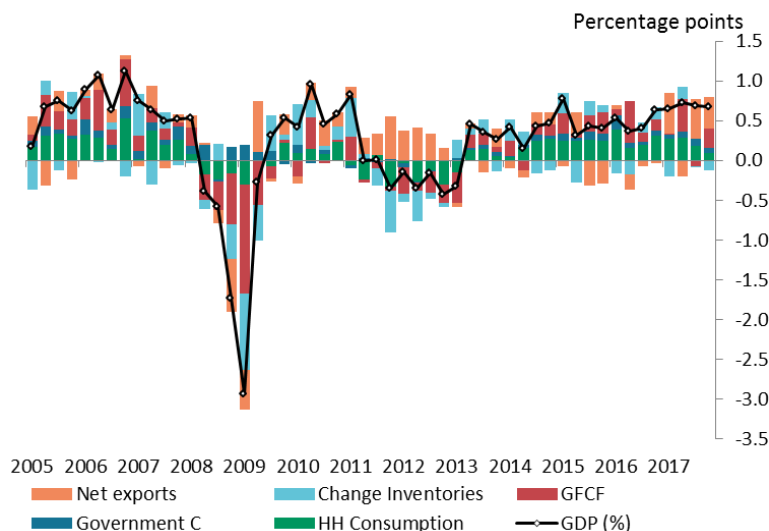

Source: Conference Board as of April 2018, NFIB as April 2018

Eurozone: groei vertraagd wat

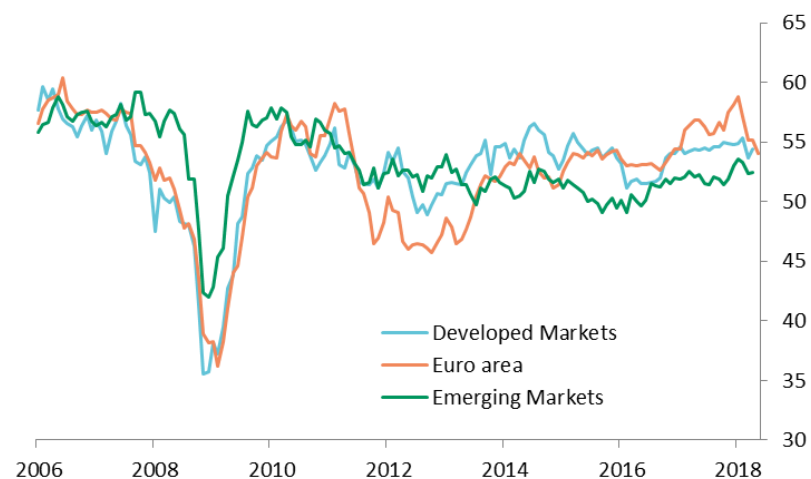
- De economische groei was redelijk robuust in de eurozone, dit lijkt echter terug te lopen onder andere onder invloed van de politiek instabiele situatie in Italië en verslechtering handelsrelaties
- Uit de peilingen blijkt dat het vertrouwen in de eurozone in 2017 sterker was dan in ontwikkelde en opkomende markten, dit vertrouwen is echter in de eerste helft van 2018 gedaald
- In ons basisscenario gaan wij er vooralsnog vanuit dat de op wereldwijdniveau een groei zal laten zien aangezien de robuuste economie en bedrijfsresultaten de risico's in balans houden

Contributions to GDP growth

Source: Haver, as of June 4, 2018

Composite PMIs

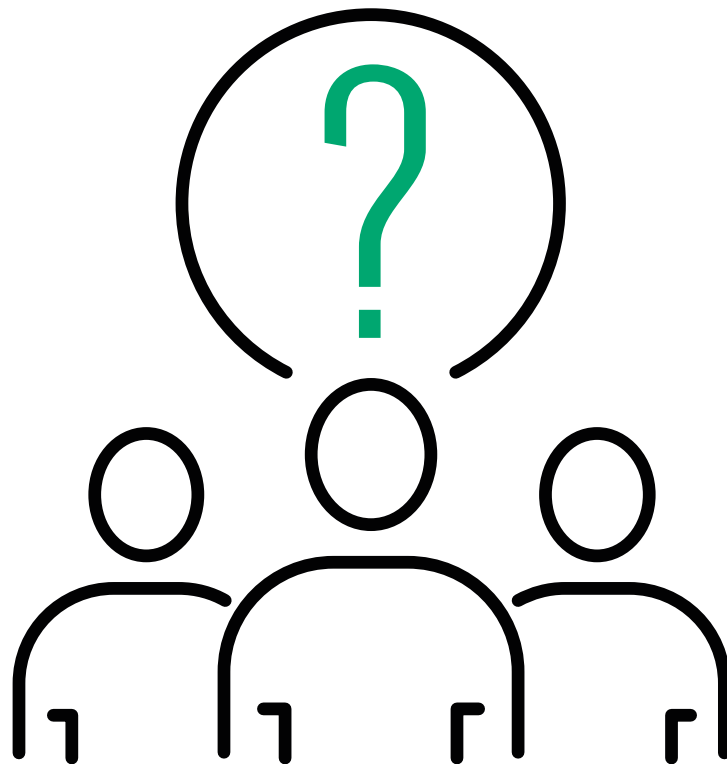

Source: Haver, as of June 4, 2018

ECB: monetair beleid – de verwachtingen

- De huidige verwachting is dat de aankopen van de ECB eind 2018 ten einde zullen lopen
 - Eerste drie kwartalen van 2018 EUR 30 miljard per maand
 - Mogelijke afbouw naar 0 in het laatste kwartaal van 2018
- Wij verwachten geen renteverhogingen van de ECB in 2018
- Op basis van de nu beschikbare informatie lijkt juni 2019 het meest waarschijnlijke eerste moment om de rente te verhogen
 - Op basis van de uitspraken van de ECB
 - Indien de inflatie outlook tegenvalt, wordt dit mogelijk verder uitgesteld

Bedankt voor uw aandacht!

Disclaimer

Dit materiaal is uitgegeven door BNP PARIBAS ASSET MANAGEMENT Nederland N.V. (adres: Postbus 71770, 1008 DG Amsterdam).

Dit materiaal dient enkel ter informatie en is:

1. geen voorstel of aanbod tot het aankopen of verhandelen van de financiële instrumenten hierin beschreven, en
2. geen beleggingsadvies.

BNP PARIBAS ASSET MANAGEMENT Nederland N.V. heeft alle redelijkerwijs mogelijke zorg besteed aan de betrouwbaarheid van dit materiaal, echter aanvaardt geen aansprakelijkheid voor drukfouten. De in dit materiaal opgenomen opinies zijn het oordeel van BNP PARIBAS ASSET MANAGEMENT Nederland N.V. op het gespecificeerde moment en kunnen worden gewijzigd zonder voorafgaand bericht. BNP PARIBAS ASSET MANAGEMENT Nederland N.V. is niet verplicht de hierin opgenomen informatie en opinies te actualiseren of te wijzigen.

De waarde van uw belegging kan fluctueren. In het verleden behaalde resultaten bieden geen garantie voor de toekomst. De waarde van de beleggingen fluctueert met de koerswijzigingen van de effecten waarin wordt belegd. De mogelijkheid bestaat dat uw belegging in waarde stijgt; het is echter ook mogelijk dat uw belegging weinig tot geen inkomsten zal genereren en dat uw inleg bij een ongunstig koersverloop geheel of ten dele verloren gaat. Bij aan- en verkopen worden kosten in rekening gebracht.

Alle informatie waarnaar wordt verwezen in dit materiaal is beschikbaar op www.bnpparibas-am.nl

BNP PARIBAS ASSET MANAGEMENT

Herengracht 595
1017 CE Amsterdam
bnpparibas-am.com

BNP PARIBAS
ASSET MANAGEMENT

De vermogensbeheerder
voor een wereld
in verandering

Vooruitblik 2018

- Financieel beleid:
 - Monitoring financiële positie SPAN
 - Jaarlijkse rapportage herstelplan
 - Jaarlijkse haalbaarheidstoets

- Beleggingsbeleid
 - ALM studie

- Risicomanagement:
 - ICT beleid
 - AVG – Algemene Verordening Gegevensbescherming
 - Monitoring overname pensioenadministratie AON naar RiskCo

- Governance:
 - Visitatie 2018
 - Opvolging aanbevelingen visitatie 2017

- Communicatiebeleid:
 - Onderzoek communicatiebeleid

- Toekomst
 - Monitoring en evaluatie alternatieven
 - Nieuw Pensioenstelsel NL

Dank voor uw aandacht

De slides van deze presentatie worden geplaatst op
de website van SPAN

<https://atradius.nl/pensioenfondsv>

Disclaimer

Wij hebben deze presentatie met zorg samengesteld. Om de presentatie begrijpelijk te houden, is een aantal zaken vereenvoudigd. Aan de presentatie kunt u geen rechten ontleen.

